

Hariciye vekâleti memurun kanunu

(Resmî Ceride ile neşir ve ilâm : 17/VII/1927 - Sayı : 635)

No.

1154

BİRİNCİ MADDE — Hariciye vekâleti memurları berveçhi atı üç sınıftan ibarettir:

- 1 - Meslek memurları,
- 2 - İdarî memurlar,
- 3 - Mütihazsıslar.

İKİNCİ MADDE — Meslek memurluğuna kabul için memurun kanununda muayyen şartlardan başka âli mekteplerden mezun ve fransızca bihakkin tekellüm ve kitabe muktedir bulunduğu bilimtihan sabit olmak şarttır. Talibler müteaddid olduğu takdirde aralarında fransızcadan başka bir ecnebi lisanı tekellüm ve kitabet edenler başka lisan bilmeyenler arasında fransızcada bilmüsabaka isbatı ehliyet eylemler tercih olunur. Âli mekteb mezunlarından talib bulunamadığı surette memurun kanununda muayyen şartlardan başka bihakkin türkçe ve fransızca tekellüm kitabe muktedir olmakla beraber Hariciye vekâletince tanzim edilecek talimatnameye tevfiikan muktazi malûmatı umumiyeye ve meslekiyeyi haiz bulunanlar bilimtihan kabul olunabilir. Ancak bu suretle kabul olunanların her mertebeye dördüncü maddede muharrer müddetlerden birer sene fazla hizmet etmeleri uktazidir.

Meslek memurlarının ihraz edecekleri meratib ile tayin ve terfileri, kararname ile icra edilir. Terfii meratib cedvelleri her sene haziran ve kânunucvveleri zarfında tanzim olunur.

Elçiler, Hükûmetçe görülecek lüzum üzerine, meslek haricindeki zevattan dahi tihab edilebilirler.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Meslek memurları siyasî ve şehbenderî sınıflarına ayrılır. Bu sınıfların haricî teşkilâtta meratibi ve yekdiğerile teadülü berveçhi atidir:

- 1 - Büyük Elçi,
- 2 - Birinci sınıf elçi,
- 3 - İkinci sınıf elçi,
- 4 - Elçilik birinci sınıf müsteşarı ve başşehbender,
- 5 - Elçilik ikinci sınıf müsteşarı ve birinci sınıf şehbender,
- 6 - Elçilik başkâtibi ve ikinci sınıf şehbender,
- 7 - Elçilik ikinci kâtibi ve müstakil şehbender vekili,
- 8 - Elçilik üçüncü kâtibi, şehbender vekili ve kançilâr.

Meslek memurları sınıfına dahil merkez memurlarının mertebe itibarile hariteşkilâtta muadilleri berveçhi atidir:

üstekar } Büyük elçi,
          } Birinci sınıf elçi,

lûdürü umumî ve müşaviri siyasî } İkinci sınıf elçi.
                                  } Elçilik birinci sınıf müsteşarı, başşehbender,

Müdür	) Elçilik ikinci sınıf müsteşarı, birinci sınıf şebender, J Elçilik başkâtibi, ikinci sınıf şebender
Mümeyyiz ve baş- kâtib	) Elçilik başkâtibi, ikinci sınıf şebender J Elçilik ikinci kâtibi, müstakil şebender vekili,
İkinci kâtib	) Elçilik ikinci kâtibi, müstakil şebender vekili, J Elçilik üçüncü kâtibi, şebender vekili, kançilâr.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Meslek memuru sınıfına dahil olanlar merkezde namzedlik müddeti dahil olmak üzere iki sene üçüncü kitabette hüsnü hizmetten sonra üçüncü maddede münderiç sekizinci mertebeye ve her mertebeye üçer sene hüsnü hizmetten sonra dördüncü mertebeye kadar terfie kesbi istihkak ederler. Ancak siyasî meslekte bulunanların altıncı mertebeden sonra terfie kesbi istihkak etmeleri her mertebeye üçer sene hüsnü hizmetle beraber beşinci maddede münderiç şeraitle mukayyedir.

Meslek memurlarının ihraz ettikleri meratibin maaş ve tahsisatlarına istihkakları münhal vukuile mukayyedir.

BEŞİNCİ MADDE — Meslek memurlarının resen memuriyete tayinleri âmirlerinden lâakal ikisinin son mertebe esnasında ehliyet ve liyakatleri hakkında tahrirî hüsnü şahadetlerle vekâletin takdimine vabestedir. Şu kadar ki bunlardan muayyen müddeti hizmetini mütevaliyen aynı mahalde ve aynı âmir maiyetinde geçirmiş olanlar için yalnız o âmirin hüsnü şahadetile iktifa olunur.

Âmirlerinden lâakal üçünün tahrirî işarı ve vekâletin inzıam reyî ile ademî ehliyet ve liyakatleri sabit olanlar resen memur tayin edilemez ve sicillerine oluşturma ile şerh verilir. Üç Âmirden hüsnü şahadet alamayan memurun bir defa da vekâlet nezdinde tecrübeğe tâbi tutulması ve hakkında verilecek kararın bu tecrübeğe müstenîf olması lâzımdır. Resen memur olamayan bu gibi memurlar vekâletçe idarî memurlar sınıfına nakledilirler.

Meslek memurları hukukları mahfuz kalmak şartile ledelicab idarî memurlar ve mütehassıslar sınıfında istihdam olunabilirler.

ALTINCI MADDE — İdarî memurlar üçüncü maddede zikredilenlerden gayri memuriyetlerde müstahdem memurlardan mürekkebe olup talimatnameci mahsusuna mucibince türkçe ve fransızca lisanlarla mevaddı saireden bilimtihan tayin olunurlar.

YEDİNCİ MADDE — Mütehassıslar hukuk müşavirliğile, tercüme heyetlerinden ve arşivistlerden mürekkebe olup talimatnameci mahsusuna tevfikân türkçe ve fransızca lisanlarla mevaddı saireden bilimtihan tayin olunurlar. Mütereimler yalnız türkçeden ve tercüme ile mükellef bulunacakları lisanlardan imtihan olunurlar.

SEKİZİNCİ MADDE — İdarî sınıfta bulunan memurlarla mütehassıslar, ikinci maddede muharrer şeraite tevfikân, arzu ederlerse hariciyede mesbuk müddeti hizmetlerini nisfina tekabül eden mertebe ile meslek memurları sınıfına nakledilebilirler.

DOKUZUNCU MADDE — Her hangi bir meslek memuriyetinin ihilâli halinde sırasile madun sınıflardaki memurlar meyanında dördüncü maddedeki kıdem şartını ikmal etmiş olanlar bulunmadığı takdirde münhal mafevk memuriyete haiz bulunduğu mertebeyi muhafaza etmek üzere bu memurlardan en kıdemlisi ta-

in edilir ve yeni memuriyetinin maaş ve tahsisatını alır, kıdemini ikmal edince mertebeyi de ihraz eyler.

ONUNCU MADDE — Mahalli memuriyetlerinde ibkalarında vekâletçe bir zarreti mahsusa mevcut olmadıkca cenebi memleketlerdeki memurlar nihayet dört senede bir kerre merkezde mertebelerine muadil bir vazifeye nakil ve yerlerine merkezde en ziyade kalmış muadil memurlar sırasile tayin ve izam olunurlar.

ON BİRİNCİ MADDE — Tahran şehri ile Kafkasya ve Suriyedeki şehirler müstesna olmak üzere Asyada ve Kahire ve İskenderiye şehirleri müstesna olmak üzere Afrika ve vasatî ve cenebî Amerika ile Okyanosya memleketlerinde müstahem memurlar, memurin kanununun otuz yedinci maddesinin tahvil ve kıdem zamanı ile istifa ahkâmından müstefid olurlar.

ON İKİNCİ MADDE — Siyasî, idarî ve sıhî sebeplerden dolayı memurların akıl ve tahvillerine Hariciye vekâleti salâhiyettardır.

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Hariciye memurları evlenmeden evvel vekâletin muafakatını istihsale mecburdurlar. Bu mecburiyet hilâfında hareket edenler müstaddolunurlar ve bir dâha hariciye hizmetinde istihdam edilemezler.

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Elçilik ve şebbenderlik memurları azimet ve avdet müddetleri hariç olmak üzere senede bir ay mezuniyet alabilirler. Elçiler için bu müddet iki aya kadar temdid edilebilir. Senelik mezuniyetinin ikismi cemetmek aizdir; ziyadesi sakıt olur. Mezuniyetten istifade zamanlarının tayini vekâlete iddir.

Azimet ve avdet müddetleri Hariciye vekâleti tarafından tanzim oluacak bir evvel ile tesbit edilir.

ON BEŞİNCİ MADDE — Senelik mezuniyetten maada azimet ve avdet müddetleri hariç olmak ve yekûnu senede on beş günü tecaviüz etmemek üzere elçilik memurlarile şebbenderlere hasbelicab vekâletten ve ahvali müstaccede elçi tarafından vekâlete malûmat verilerek mahalli memuriyetlerinden infikâke ruhsat verilebilir. Şebbenderlik memurları da âmirleri tarafından elçilik veya maslahatgüzarlığa malûmat verilmek üzere balâdaki müddet zarfında mezunen infikâk edebilirler. Elçiler vekâletten müsaade almak şartile hususatı zatiyeleri için bu mezuniyetten istifade edebilirler.

Bu gibi mezuniyetler senede on beş günü tevaviüz ettiği takdirde fazlası senelik mezuniyetlerinden tenzil olunur.

ON ALTINCI MADDE — Mezuniyet istihsali veya vekâletin emri ile mahalli memuriyetlerinden infikâk eden elçi ve şebbenderlerle bilûmum elçilik ve şebbenderlik memurları infikâkleri müddetince yalnız maaş ve temsil tahsisatlarının tamamını aynen ve mahalli memuriyetlerinde istifa ettikleri gibi almağa devam ederler. Ancak bu madde mucibince mahalli memuriyetlerinden infikâk edecek olan elçilerin ve şebbenderlerin muvakkaten yerlerinde kalacak veya elçilik ve şebbenderliklerin resen idaresine memur edilecek maslahatgüzar ve vekillere maaş kanununun on ikinci maddesi mucibince verilecek tahsisat elçi ve şebbenderlerin temsil tahsisatlarından katolunur.

ON YEDİNCİ MADDE — Elçi veya şebbenderlere vekâlet için diğer mahallerden gönderilecek memurlara maaş kanununun on ikinci maddesinde muayyen vekâlet tahsisatında maada ikamet masrafı karşılığı olmak üzere vekâletin tensibi-haricah kanununa tevfikan nisf dereceye kadar yevmiye verilebilir.

ON SEKİZİNCİ MADDE — Memaliki ecnebiyedeki memurlardan hastalığa uğrayanlara elçilikçe ve şebbenderlikçe tanınmış mahallî tabiblerin raporlarını müsteniden vekâlet tarafından memurun kanunu mucibince muktazi mezuniyet verilebilir.

ON DOKUZUNCU MADDE — Memaliki ecnebiyede bir vazifeye tayin oluna Hariciye memurlarının maaşları ahkâmı mahsusası dairesinde maaş kanununa tevfiğe ve temsil tahsisatları mahalli memuriyetlerine muvasalatlarından itibaren tesviye olunur.

Haricde bir vazifeden diğerine tayin edilen memurlar vekâletten muvafakat veya emri tahtında olarak memuriyeti sabıkalarında devam ettikleri takdirde vazifeden infikâklerine kadar mezkûr memuriyetlere mahsus temsil tahsisatını tamamen alırlar.

YIRMİNCİ MADDE — Elçilerle şebbenderlerden ve maiyetlerinden muharibe vukuu veya esbabı mücbire zuhuru ile bilâ ihtiyar buldukları memuriyete terk ve tatil edenler veya mezunen mahalli aharda buldukları esnada işbu ahva fevkalâde ilcaatle mahalli memuriyetlerine avdet edemeyenler, vekâletten emri tahtında addolunarak maaş ve tahsisatlarını merkez memurları misillü alırlar.

YIRMİ BİRİNCİ MADDE — İşbu kanunda icrası doğrudan doğruya makama vekâlete tevdi edilen hususat ile elçilerden maada memurine taallûk eden bilcümli ahkâm ve intihab ve inzibat muamelâtı vekâlet müsteşarının riyasetinde müdür umumiler ile memurun müdüründen mürekkep inzibat komisyonu marifetle icra edilir. Bu komisyon kararlarının icrası makamı vekâletten tasvibine muallâktır.

Muvakkat maddeler

MUVAKKAT BİRİNCİ MADDE — Memurini mevcudenin işgal ettikleri memuriyet ne olursa olsun meslek memurlarının hukukuna malik olmaları ikinci maddede münderic şerait ve evsafı haiz olmalarına mütevakkıftır. Bunlar meyandan meslek memurları sınıfına duhul şeraitini haiz olanlar inzibat komisyonu tarafından bu kanunun neşri tarihinden itibaren bir sene zarfında tefrik ve mertebeleri tesbit olunur ve diğerleri idarî memurlar ve mütehassıslar sınıfına idhal edilir.

Bunlardan mücadeleli milliye esnasında Hariciye vekâletinde vazife ifa etmiş olanların hakkı mükteşbleri mahfuzdur. Bu madde ahkâmıle atideki ikinci muvakkat maddenin son fıkrası bunlar hakkında tatbik olunmaz.

MUVAKKAT İKİNCİ MADDE — Mevcud memurlar, müddeti memuriyetlerinin mecmuu dördüncü maddede münderic meratibe nazaran hangi mertebeye tevafuk ederse o mertebeyi ihraz ederler. Müddeti hizmetleri ihraz ettikleri mertebeden müddetinden fazla ise işbu fazla mafevk mertebeye terfi için lâzım gelen müddet mahsub edilir.

Bunlar meyânında, buldukları memuriyete nazaran mezkûr müddetleri ikmal etmemiş olanlar bu müddetlerin ikmaline kadar buldukları ve atiyen ihraz edecekleri memuriyetlerde mezkûr dördüncü maddedeki her müddetin yarım misli fazlasıyla ifai hizmete mecburdurlar.

MUVAKKAT ÜÇÜNCÜ MADDE — Meslek memurları kadrosu ikinci maddede münderic şeraiti haiz memurini hariciye ile ikmal edilinceye kadar muvakkat birinci madde mucibince idarî memurlar ve mütehassıslar sınıfına idhal edilecek olanlardan en liyakatlıları bir hakkı mükteşeb teşkil etmemek üzere muvakkaten

eslek memuriyetinde istihdam edilebileceği gibi diğer devairi Hükûmette müshdem olub mezkûr ikinci maddedeki şeraiti haiz bulunan memurlar müddeti hizmetlerine nazaran merkezde beşinci mertebeye muadil memuriyete kadar bilimti-an meslek memuriyetine tayin edilebilirler.

YIRMI İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden üç ay sonra muteberdir.

YIRMI ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun ahkâmını icraya Hariciye vekili emurdur.

25 haziran 1927'

<i>Cümhuriyet Riyasetine tebliği</i>	:	26 - VI - 1927 tarih ve 1/1047 No. lu tezkere ile
<i>terayi neşir ve ilân kanununun Başvekâlete tebliğ edildiğini müşir Cümhuriyet Riyasetinden mevrud ezkerenin tarih ve numarası</i>	:	9 - VII - 1927 ve 4/357
<i>tüzakeratı ihtiva eden zabıt ceridelerinin cild ve ayfası</i>	:	<i>Cild Sayfa</i> 28 335 33 422:423,456:461
<i>şbu kanunun alakadar olduğu diğer kanunların numarası</i>	:	788